

УКРАЇНСЬКЕ КОРИННЯ «БАТЬКА СУЧАСНОГО МАРКЕТИНГУ» ФІЛІПА КОТЛЕРА

Соціально-економічні потрясіння на початку ХХ-го століття в Російській імперії, що проіснувала до 14 вересня 1917 року, спричинили еміграцію людей із територій, які входять до складу сучасної України. Окремі українські емігранти, поступово адаптувавшись до нових умов життя, або вже їхні нащадки, здобули собі світове визнання в різних сферах людської діяльності. Наприклад, поміж українців та вихідців з України в США називають таких відомих людей як Стів Возняк, Дастін Гоффман, Мілла Йовович, Девід Коперфілд, Ленні Кравіц, Міла Куніс (Мілена Марківна Куніс), Максиміліан Левчин, Джек Паланс (Володимир Палагнюк), Ігор Іванович Сікорський, Сільвестр Сталлоне, Стівен Спілберг, Стівен Тайлер, Квітка Цісик та інші [1].

На сьогодні про одних визначних особистостей з українським корінням інформація є доступною та загальновідомою, а походження інших залишається недослідженим або подається в популярній літературі уривчасто й без належної конкретики.

Одним із таких прикладів є історія походження Філіпа Котлера (Philip Kotler), основоположника науки про маркетинг і одного з найбільш цитованих дослідників у цій сфері. Його роль у становленні маркетингу як важливої сфери діяльності є безперечною, що відзначено преміями за внесок у розвиток маркетингу [2], і, не зважаючи на поважний вік (дослідник народився 27.05.1931 року), Ф. Котлер продовжує й далі бути «на слуху». Наприклад, два останні роки підряд він очолює світовий рейтинг «Global Gurus», у межах якого визначають «світових гуру» за різними категоріями, зокрема у сфері лідерства, менеджменту, комунікацій, продажів, брендингу, клієнтського досвіду, інтернет-маркетингу, тайм-менеджменту, організаційної культури, стартапів тощо. Ф. Котлер зайняв третє місце в цьому рейтингу у 2020 році й очолив його у 2021 та 2022 роках саме у сфері менеджменту (табл. 1).

Таблиця 1. Топ-30 «світових гуру» менеджменту за 2020, 2021 та 2022 роки

Топ-30	2020	2021	2022
Guru #1	Rita Gunther Mcgrath	Philip Kotler	Philip Kotler
Guru #2	Tom Peters	Tom Peters	Tom Peters
Guru #3	Philip Kotler	Ram Charan	John Kotter
Guru #4	John Kotter	John Kotter	Antonio Nieto-Rodriguez
Guru #5	Bob Nelson	Jeffrey Pfeffer	Hortense le Gentil
Guru #6	Tamara J. Ericksonis	James Collins	Vijay Govindarajan
Guru #7	Hal Gregerson	Hal Gregerson	Brian Moran
Guru #8	David Burkus	W. Chan Kim	Jeffrey Pfeffer
Guru #9	Ram Charan	Bob Nelson	Bob Nelson
Guru #10	Subir Chowdhury	Annie Mckee	James Collins
Guru #11	James Collins	David Burkus	David Burkus
Guru #12	Erica Dhawan	Antonio Nieto-Rodriguez	Robin Speculand
Guru #13	Hortense le Gentil	Gary Hamel	Tamara J. Ericksonis
Guru #14	Herminia Ibarra	Sandy Ogg	Gary Hamel
Guru #15	Barbara Kellerman	Harry Kraemer	Hal Gregerson
Guru #16	W. Chan Kim	Roger Martin	Annie Mckee
Guru #17	Gary Hamel	Don Tapscott	W. Chan Kim
Guru #18	Noel M. Tichy	Joseph Eugene Stiglitz	Don Tapscott
Guru #19	Roger Martin	Herminia Ibarra	Alex Osterwalder
Guru #20	Don Tapscott	Hortense le Gentil	Sandy Ogg
Guru #21	Alex Osterwalder	Brian P. Moran	Herminia Ibarra
Guru #22	Brian P. Moran	Lynda Gratton	Joseph Eugene Stiglitz
Guru #23	Joseph Eugene Stiglitz	Dave Crenshaw	Roger Martin
Guru #24	Antonio Nieto-Rodriguez	Jonathan H. Westover	Jonathan H. Westover
Guru #25	Lynda Gratton	Noel M Tichy	Noel M. Tichy
Guru #26	Vijay Govindarajan	Barbara Kellerman	Harry Kraemer
Guru #27	Jeffrey Pfeffer	Tamara J. Ericksonis	Barbara Kellerman
Guru #28	David de Cremer	Alex Osterwalder	Kaihan Krippendorff
Guru #29	Rhenald Khasali	Vijay Govindarajan	Dave Crenshaw
Guru #30	Natasha Bowman	Rhenald Khasali	Lynda Gratton

* - побудовано на основі [3,4,5]

Претенденти до участі в рейтингу «Global Gurus» розглядаються з огляду на такі критерії як унікальність та життєздатність їхніх концепцій, які сприяють розвитку у сферах відповідних компетенцій, а також дослідники мають мати високий рівень впливу на професійний світ через такі інструменти як книги, навчання, виступи та публікації.

Об'єктом нашої уваги є не маркетингові здобутки Ф. Котлера, а саме його походження. Питання українського коріння всесвітньовідомого вченого залишається малодослідженим та нез'ясованим до кінця для здобувачів маркетингової освіти в Україні. Б.О. Бурда зазначає, що «практично всі джерела, у яких є біографія Ф. Котлера, кажуть, що його батьки перебралися за океан саме з України. Але ніхто не уточнює, звідки саме...» [6]. Українська вікіпедія коротко повідомляє: батьки Котлера жили в Україні [7]. Зі свого боку, в англійській версії вікіпедії знаходимо таку інформацію: батьки Котлера, Бетті та Моріс, емігрували з України та Росії в підлітковому віці й оселилися в Чикаго [8]. Тобто в загальнодоступних енциклопедичних джерелах наявна інформація, яка відрізняється між собою, що зумовлює необхідність її поглибленого вивчення та конкретизації.

Передусім треба зазначити, що інформації про ранню біографію Ф. Котлера та відомостей про його батьків з мережових просторів вкрай мало. Лише відомо, що він у сім'ї був старшим із трьох братів, та, що його батьки мали імена Моріс та Бетті.

Для уточнення такої інформації було використано інтерактивний сервіс «Geni», який на основі 240 млн профілів пропонує своїм користувачам створювати власні генеалогічні дерева, шукати своїх родичів, спілкуватися з ними, інтегрувати їхні дані у свої сімейні родоводи тощо. Політикою конфіденційності сервісу «Geni» передбачено наявність приватних і публічних профілів: приватні профілі можуть переглядати тільки родичі та працівники «Geni», але якщо людина помирає і про це з'являється відмітка в базі, то профіль із приватного стає публічним [9]. Саме завдяки цій особливості політики конфіденційності сервісу «Geni» нами було знайдено інформацію про померлих родичів Ф. Котлера, зокрема, про його рідного брата, Ніла Котлера (Neil G. Kotler), та його батьків (табл. 2). Також існування родинних зв'язків у Ф. Котлера з Н. Котлером підтверджується наявністю спільних публікацій, які переважно присвячені проблемам маркетингу в некомерційних установах.

Таблиця 2. Інформація про батьків Філіпа Котлера на основі даних із сервісу «Geni» [10]

Батьки	Прізвище та ім'я українською		Роки життя	Місце народження
	українською	англійською		
Мати	Бетті Котлер (у дівочості – Бубер)	Betty Kotler (Buber)	±29 квітня 1908 – 23 березня 2009*	м. Чернівці
Батько	Моріс Котлер (Котляревський)	Maurice Kotler (Kotliarevsky)	11 березня 1905 – 21 жовтня 1981	м. Ніжин Чернігівської обл.

* - позначка «±» означає, що вказана дата народження не є точною

Батьками М. Котлера були Натан Котляревський та Гертруда Котляревська (в дівочості – Гушанська), уродженці України. Інформації щодо батьків матері Філіпа Котлера – Бетті Котлер – на сервісі «Geni» немає.

Українське походження Ф. Котлера відтепер є підтвердженим фактом завдяки доступу до публічної сімейної інформації про родичів дослідника через генеалогічний сайт «Geni». Ф. Котлер відвідував Україну у 2009 році, зокрема такі міста як Київ і Одеса, але в тематичних оглядах, присвячених цим подіям, не акцентувалася увага на тому, що він має українське коріння. Наявність «українського сліду» у формуванні основоположних засад маркетингу може бути додатковим стимулом до вивчення цієї дисципліни студентами українських навчальних закладів та розвитку його проблематики українськими дослідниками.

Список використаних джерел:

- 1.Список українців та вихідців з України у США. Матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії. URL: <https://cutt.ly/ENRitNK>
- 2.Awards/Honorary Degrees. Philip Kotler. URL: <https://www.pkotler.org/awards>
- 3.World's Top 30 Management Professionals for 2020. URL: <https://globalgurus.org/management-gurus-top-30-2020/>
- 4.World's Top 30 Management Professionals for 2021. URL: <https://globalgurus.org/management-gurus-top-30-2021/>
- 5.World's Top 30 Management Professionals for 2022. URL: <https://globalgurus.org/management-gurus-top-30/>
- 6.Burda B. Roots and wings with Boris Burda: Philip Kotler from a family of Ukrainian emigrants – the founder of marketing as a science. Posted 24.10.2021. URL: <https://cutt.ly/qNbh2FK>
- 7.Філіп Котлер. Матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії. URL: <https://cutt.ly/kNbh874>
- 8.Philip Kotler. From Wikipedia, the free encyclopedia. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Philip_Kotler
- 9.Your privacy. Geni. URL: <https://web.archive.org/web/20190915130709/https://www.geni.com/company/privacy>
- 10.Geni. URL: <https://www.geni.com/family-tree/index/6000000064638949889>

Дослідження проведене в межах проєкту Erasmus+ «Діджиталізація економіки як елемент сталого розвитку України та Таджикистану» (DigEco 618270-EPP-1-2020-1-LT-EPPKA2-CBHE-JP). Цей проєкт фінансується за підтримки Європейської комісії. Ця теза відображає лише погляди авторів, і Комісія не несе відповідальності за будь-яке використання інформації, що міститься в ній.

The research was carried out within the Erasmus+ project «Digitalization of economic as an element of sustainable development of Ukraine and Tajikistan» (DigEco 618270-EPP-1-2020-1-LT-EPPKA2-CBHE-JP). This project has been funded with support from the European Commission. This thesis reflects the views of the authors only, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

